

3. How U. S. Banks Can Transform Customer Interactions to Increase Profitability. URL: <https://blogs.cisco.com/financialservices/how-u-s-banks-can-transform-customer-interactions-to-increase-profitability> (дата звернення 10.04.2021).

*С. П. Прасолова, к. е. н., доцент
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
м. Полтава, Україна*

УДОСКОНАЛЕННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ НА БАНКІВСЬКОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Моніторинг змін конкурентної позиції банку виступає найважливішою передумовою досягнення його стратегічних цілей, формуючи конкурентоспроможність банку, його здатність здійснювати ефективну діяльність в умовах конкурентного ринкового середовища. При цьому, за твердженнями Карчевої Г. Т., Смовженко Т. С., Міщенко В. І. та ін., у сучасних умовах оцінка конкурентної позиції банків за рівнем ефективності їх діяльності має включати не тільки мікроекономічні показники результативності (прибутковості) їх функціонування та розвитку, але й показники, які мають оцінювати вплив банків та банківської системи як складної еволюціонуючої системи на розвиток економіки та рівень життя населення, що називають макроекономічною ефективністю [2, с. 14]. Зокрема, одним з таких показників може бути рівень їх інвестиційної активності, оцінений за значеннями нормативу загальної суми інвестування (НІ2).

Результати ж оцінки конкурентних позицій вітчизняних (державних та приватних) груп банків України (не враховуючи діяльність групи банків з приватним іноземним капіталом) на основі аналізу основних індикаторів мікро- та макроекономічної ефективності їх діяльності (рис. 1 та 2) свідчать:

– група банків з державною власністю, володіючи доступом до значного обсягу відносно дешевих фінансових ресурсів та завдяки участі держави у фінансовій підтримці банків цієї групи (особливо у кризові 2014–2016 роки) отримують підвищений рівень прибутку у посткризовий період (рис. 1) завдяки реалізації більш ризикованих стратегій (як наприклад, у 2016 р., рис. 1) та за мінімального рівня їх макроекономічної ефективності (рис. 5);

– група банків з приватним, перш за все, вітчизняним капіталом зосереджуються в своїй діяльності на конкретній цільовій групі власних клієнтів. При цьому, в середньому по даній групі банків спостерігається найбільш низький рівень ризику за невисокого рівня прибутковості їх діяльності (рис. 1), що супроводжується ліквідацією багатьох банків цієї групи у періоди кризи (більше 100 банків за 2014–2020 роки [2]). Водночас, саме ця група банків є лідером за рівнем інвестиційної активності (рис. 5), кредитуючи пов’язані економічні структури навіть за відсутності значних обсягів депозитних ресурсів (як у групи банків з державною часткою).

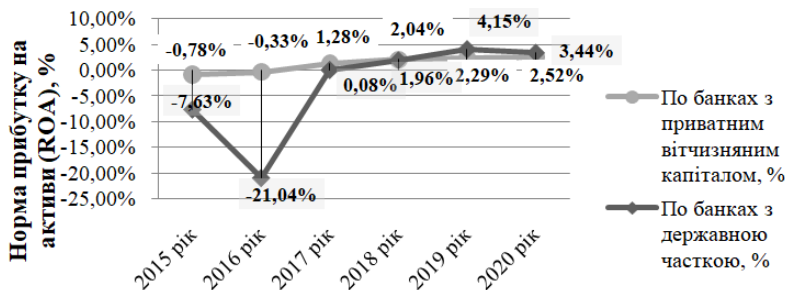

Рисунок 1 – Порівняльна оцінка конкурентної позиції вітчизняних (державних та приватних) груп банків України за рівнем прибутковості активів (ROA) за 2015–2020 рр., авторська розробка за даними [2]

Тим самим, конкурентна позиція групи банків з державною часткою оцінюється як більш висока за параметрами мікроекономічної ефективності та низька за індикаторами макроекономічної ефективності. Така ситуація пояснюється неефективним управлінням банків з державною власністю, а також конфліктом між суспільством (платниками податків, зацікавленими в макроекономічній ефективності) і акціонерами (політиками). З іншого боку, нерівність конкурентних вимог визначила достатньо низьку конкурентну позицію групи банків з приватним, переважно вітчизняним капіталом за параметрами мікроекономічної конкуренції, але лідируючі позиції за рівнем макроекономічної ефективності (інвестиційної активності), орієнтовану на підтримку українського промислового капіталу, реального економічного зростання. Слід також враховувати, що банки саме цієї

стратегічної групи реалізуючи довгострокові і капіталомісткі проекти, фінансування інновацій без суттєвої підтримки з боку держави та стимулюючих програм з боку Національного банку України не завжди спроможні виконувати усі регулятивні вимоги та відразу виводяться з ринку (як наприклад, було виведено АТ АКБ «Аркада» з максимальним рівнем інвестиційної активності в Україні [2]).

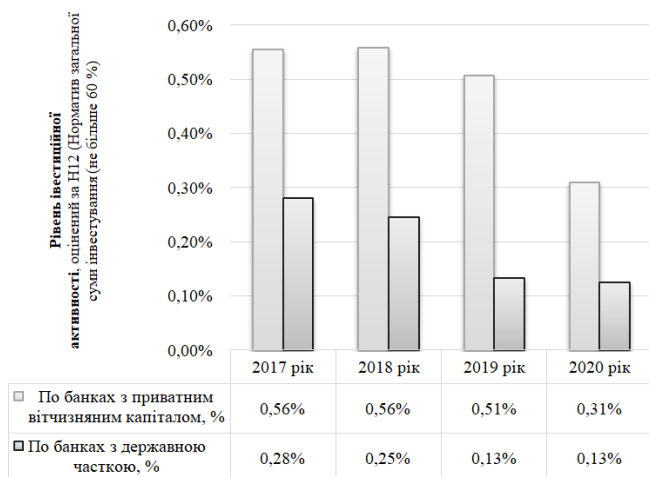

Рисунок 2 – Порівняльна оцінка конкурентної позиції вітчизняних (державних та приватних) груп банків України за рівнем їх інвестиційної активності за 2015–2020 рр., авторська розробка за даними [2]

У зв'язку з цим, на нашу думку, виникає потреба створення нової фінансової моделі у формі державно-приватного партнерства, що може використовуватися для кредитування системно важливих для країни проектів, та яка б дозволяла стимулювати банки до вирішення важливих державних завдань, пов'язаних із забезпеченням, перш за все, макроекономічної ефективності.

У цілому ж, український ринок банківських послуг потребує державної підтримки конкуренції (у т. ч. і з боку НБУ) і запобігання монополізові (особливо з боку групи державних банків) з метою покращення конкурентної позиції вітчизняних банків та, як результат, підвищення стратегічної ефективності банківської системи України.

Список використаних джерел

1. Карчева Г. Т. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України: монографія д. е. н. / (Г. Т. Карчева, Т. С. Смовженко, В. І. Міщенко та ін.); за заг. ред. Г. Т. Карчевої. – Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. – 279 с.
2. Дані наглядової статистики // Офіційне інтернет-представництво НБУ [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1/> (дата звернення: 25.03.2021). – Назва з екрана.

*І. Б. Хома, д. е. н., професор
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

ГРОШОВІ ПЕРЕКАЗИ: СУТЬ, ЗНАЧЕННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Сьогодні грошові перекази є частиною кожної ланки фінансової системи країни. Проте, особливе місце вони займають саме в банківській системі України. В умовах глобалізації економіки щороку зростає кількість грошових переказів по всьому світу. Збільшується використання міжнародних платіжних систем, з'являються нові системи переказів від окремих банків, виникають нові банківські додатки та модернізуються вже існуючі, зростає кількість платежів з оплати товарів та послуг тощо. Така ситуація є характерною і для України: зростають обсяги грошових переказів у межах країни та за кордон, збільшується кількість учасників ринку банківських послуг загалом.

На сучасному етапі стан грошових переказів значною мірою відображає стан і розвиток банківської системи країни. Зміни в банківській системі у першу чергу відображаються на грошових потоках, а це несе як позитивні, так і негативні наслідки в усі галузі економіки країни та відображається на її соціально-економічному та фінансовому стані. Тому аналіз банківської системи та грошових переказів зокрема є дуже важливим та потребує регулярного проведення, насамперед це відноситься для вчасного прогнозу їх величини.

Поняття «грошові перекази» можна розглядати з різних позицій. З одного боку, це рух коштів від відправника до отримувача, а з іншого – це грошові ресурси, які задіяні у тій чи іншій ланці фінансової системи. Окрім цього, грошові перекази можна